

СТАНОВИЩЕ

От доц. Костадин Бонев, член на научно жури в конкурс за придобиване на научната степен „Доктор на науките“ в професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“ на **проф. д-р Мирослава Стефанова Кортенска** от Катедра „Телевизионно, театрално и киноизкуство“ при Факултета по изкуствата

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Проф. д-р Мирослава Кортенска е учен с национален и европейски принос в теорията на театъра. Тя е специалист, който акцентира върху фундаментални, принципно значими проблеми в теорията и практиката на театъра като изкуство. През 1998 г. излиза нейното изследване **„Културен вертикал“**, в което тя прави едно от най – задълбочените и аналитични изследвания върху развитието и проблемите на театъра в един граничен период – десетилетието на значими промени в общественото битие на България и Източна Европа, 1985 – 1996 г.

В изследванията си проф. д-р Мирослава Кортенска поставя българския културен процес в контекста на европейското и балканското развитие, изследвайки универсалността и специфичните проявления на българската култура, и в частност, на българския театър. През 2006 г. е публикувано нейното изследване **„Културен компас: посока Балканите – Европа“**.

Истинско откривателство и принципно нова, оригинална гледна точка представляват двата ѝ основни труда – **„Културната мисия на кръга „Мисъл“** до 2008 г. и **„Яворов и театърът. Драматургия, критика, театрална дейност“** от 2016 г. Тези две изследвания осмислят и изграждат нов, по – богат образ на българската култура и театър от началото на 20-ти век.

Значението на научните трудове на проф. д-р Мирослава Кортенска е безспорно, поради своя оригинален авторски подход и поради чисто утилитарната си функция – те представляват стабилен, професионално безупречно защитен ориентир за младите изследователи, насочили се към тази област.

Изследванията на проф. д-р Мирослава Кортенска се открояват с интердисциплинарен профил, съчетан с теоретични обобщения и точен исторически контекст на Яворов и творчеството му в общия дух на българската идентичност и културно развитие. Повече от 20 години проф. д-р Мирослава Кортенска е неизменен участник в научни форуми и конференции в България и по света. Нейни доклади и изследвания са публикувани в научни издания, както и в специализирани издания за театър и култура.

Обобщени количествени и качествени данни за научноизследователската

и педагогическата дейност на кандидата.

Както вече споменах, проф. д-р Мирослава Кортенска има фундаментални изследвания, издадени в България и чужбина. Всеки един от нейните трудове е плод на дългогодишни усилия и има приносно значение. Бих казал, че значението на базисните трудове на проф. Кортенска ще се увеличава с годините.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

Научният труд на проф. д-р Мирослава Кортенска **„Яворов и театърът. Драматургия, критика, театрална дейност“** задълбочава и продължава изследванията на авторката за периода на новата българска култура от началото на 20-ти век. След труда, с приносно значение - „Културната мисия на кръга „Мисъл“, който разглежда първия литературно-художествен кръг в българската културна история, в настоящата дисертация се фокусира вниманието върху една от знаковите му фигури – П.К.Яворов.

Поколението, към което принадлежи Яворов се характеризира с един нов, непознат за българския културен живот от онова време импулс – да се изгради една нова публична среда, да се коригира съществуващия културен ориентир, свързан с Възраждането и да бъде заменен с друг цивилизационен ориентир, характеризиращ се с нов, европейски по своя характер вкус и нови ценности – модерни, космополитни, европейски по своята същност. Това превръща Яворов и неговите съмишленици в емблема на българския културен напредък в първата половина на 20-ти век.

Изследването е центрирано и върху друго уникално съчетание в наследството на Яворов: драматургията му и работата му като артистичен секретар в Народния театър. Драмите на Яворов, „В полите на Витоша“ /1912 г./ и „Когато гръм удари, как ехото заглъхва“ /1913 г./, са безспорен творчески връх в модерната българска драматургия за целия отминал 20-ти век. След тях българският театър така и не се сдобил с други подобни творби, които да стоят така равнопоставено в редицата на европейската и световна драматургия. Особено втората му пиеса - „Когато гръм удари, как ехото заглъхва“, е смятана от мнозина изследователи на българския театър за абсолютния шедьовър на българската драматургия.

Бидейки артистичен секретар на Народния театър /1908 – 1913/, Яворов има определен принос в оформянето на репертоара на първата ни сцена, той го отстоява публично, води остри полемики в пресата, като неотстъпно защитава творчеството в театъра. Той редактира всички пиеси, които се играят на сцената на Народния ни театър, работи с артистите за правилен български език, който да звучи от сцената.

В изследването си проф. д-р Мирослава Кортенска систематизира многообразната, ежедневна театрална дейност на Яворов. Сам по себе си, съставеният театрален летопис - ден по ден, месец по месец, година по година от живота му, представлява безценен принос в осветляване на живота в Народния театър в този важен период. Към него е прибавен и пълен опис на всички оставени от Яворов писмени

наследства от театралната му дейност- за първи път се публикуват протоколите на Народния театър, които Яворов е писал саморъчно, като Артистичен секретар, както и други документи.

Така проф. д-р Мирослава Кортенска оформя един нов, пълнокръвен портрет на културната фигура на Яворов и очертава разширяването на културно-историческия принос на Яворов, откроява го като знаково име в цялостното духовно израстване на България.

„Яворов и театърът. Драматургия, критика, театрална дейност“ очертава цял нов период от наследството на Яворов /1908-1914 г./ Това са последните шест години от живота му, които той свързва с театъра, с драмата, с първата ни сцена - Народния театър.

Използваните от проф. Кортенска нови източници, периодизация и анализи на наследството на Яворов водят и до нови теоретични измерения на българския модернизъм и на българската културна идентичност, формирана в първите години на 20-ти век.

Проф. д-р Мирослава Кортенска в своето изследване разширява границите на културното наследство на Яворов. Театралния период /1908-1914г./, е анализиран като пълноценен, самостоятелен и важен за разкриване на личността му в националната ни култура. Особено важно е фокусирането и очертаването на мотивацията на поета, драматурга и литератора Яворов да се посвети на една колективна промяна на територията на Народния театър. Чрез принципно нов репертоар и нова концепция за театър, Яворов променя вкуса на театъра и публиката в България.

В този смисъл, целта на изследването е нов прочит на една българска емблема, с оглед един по-цялостен исторически поглед- след 140 години от рождението на Яворов.

III. Критични бележки и препоръки

Като автор, изследвал този период от развитието на българската култура и общество, приветствам като важен културен и научен принос изследването на проф. д-р Мирослава Кортенска. Убеден съм, че този труд разширява и обогатява знанието ни за културната и социална атмосфера в България в началото на 20 – ти век. Изследването убедително мотивира приемствеността в развитието на културния и театрален процес в следващите сто години.

IV. Заключение

Предвид значимостта на предложения труд, както и задълбочеността на изследването, давам положителна оценка на проф. д-р Мирослава Кортенска и нейния научен труд **„Яворов и театърът. Драматургия, критика, театрална дейност“**.

Дата:

Член на журито:

(Ποδνις)

Statement

By Associate Professor Kostadin Bonev, member of the scientific jury in the competition for the degree "Doctor of Science" in professional field 8.4 Theater and film arts, scientific specialty "Film studies, film art and television" by **Prof. Dr. Miroslava Stefanova Kortenska** from the department of "Television, Theater and Film art" at the Faculty of Arts.

The scientific work of Prof. Dr. Miroslava Kortenska "**Yavorov and the theatre. Dramaturgy, critique, theatrical activity**" deepens and continues the researches of the author for the period of the new Bulgarian culture from the beginning of the 20th century. After this work, with the significant importance – "The cultural mission of the "Thought" circle", which examines the first literary and artistic circle in Bulgarian cultural history, the present dissertation focuses the attention on one of its iconic figures – P. K. Yavorov.

The generation to which Yavorov belongs is characterized by a new impulse, unknown to the Bulgarian cultural life of that time – to build a new public environment, to adjust the existing cultural landmark, associated with the Bulgarian Renaissance and to be replaced by another civilizational landmark, characterized by a new European taste and new values – modern, cosmopolitan, European in nature. This made Yavorov and his associates the emblem of Bulgarian cultural progress in the first half of the 20th century.

The study also centers on another unique blend in Yavorov's legacy: his dramaturgy and his work as an artistic secretary at the National Theater. The dramas of Yavorov "At the Foot of Vitosha" (1912) and "When thunder strikes, how the echo dies" (1913) are the undisputed creative peak in the modern Bulgarian dramaturgy for the past 20th century. After them, the Bulgarian theater did not acquire other works of the same caliber, which would stand as equals in the range of European and World dramaturgy. Especially his second play "When thunder strikes, how the echo dies" is considered by many researchers of the Bulgarian theater as the absolute masterpiece of the Bulgarian dramaturgy.

In her research, Prof. Dr. Miroslava Kortenska systemizes Yavorov's varied, daily theatrical activities. By itself, the compiled theatrical chronicle – day by day, month by

month, year by year of his life – represents an invaluable contribution to illuminating life in the National Theater during this important period. To it is added a complete inventory of all the written legacies left by Yavorov from his theatrical activity – for the first time the minutes of the National Theater, which Yavorov wrote as an artistic secretary, as well as other documents, are published.

“Yavorov and the theatre. Dramaturgy, critique, theatrical activity” outlines a whole new period of Yavorov’s legacy (1908-1914). These are the last six years of his life, which he associates with theater, with drama, with our first scene – the National Theater.

The new sources, periodization and analyses of Yavorov’s heritage used by Prof. Kortenska also lead to new theoretical dimensions of Bulgarian modernism and of Bulgarian cultural identity, formed in the first years of the 20th century.

II. Conclusion

Considering the importance of the proposed work, as well as the depth of the research, I give a positive assessment to Prof. Dr. Miroslava Kortenska and her scientific work **“Yavorov and the theatre. Dramaturgy, critique, theatrical activity”**.

Date:

Member of the jury:

(Signature)